

Alenka Vogrin (1950-1998)

Moji spomini na Alenko so zelo živi, pravzaprav še vedno ne verjamem, da je ni več med nami, toliko vprašanj je ostalo brez odgovorov, toliko "sumljivih" gričev brez datacije, toliko prijateljskih prepričevanj brez prepričanega, toliko neobjavljenih izkopavanj, toliko ton gradiva brez izkopavalca in še in še in ...

Ponavadi pridobiš najboljše prijatelje v zgodnji mladosti, v času šolanja na osnovni ali srednji šoli. Z nama ni bilo tako. Na fakulteti sva bili dolga leta le priložnostni kolegici, ki sta se zblížali šele proti koncu študija ob izkopavanjih v Celju. Globljo vez je vzpostavil moj Urbanček, ko ga je Alenka z neizmerno naklonjenostjo in smislom za prenikanje v triletnikovo dušo skušala prepričati, naj gre z njo v Egipt. Vsakokratni obisk pri nas se je končal z obljubo, da kaj kmalu pojmeta na dolgo potovanje z ladjo, nato pa sloni, piramide ... Od takrat dalje sva bili zelo dobri prijateljici, premlevali nešteto "celjskih problemov, postavljali šefe in odstavljali cesarje", želeč si vse najboljše v korist stroke - arheologije.

Ta je imela vseskozi primarno vlogo v najinih odnosih. V študentskih letih sva se kresali na različnih lokacijah v Sloveniji; kjer ni izkopavala Alenka, sem jaz, in imeli sva popolen pregled nad arheološko dejavnostjo tistih let. V Celju pa sva "terencilili" skupaj, najprej kot študentki na Glasbeni šoli, v Gubčevi ulici, Evropi, Levstikovi, Banki, na Starem gradu, kasneje vsaka v svoji službi, Alenka v konservatorski na Zavodu, jaz v muzealski v Pokrajinskem muzeju.

Obilica izkušenj, saj sva raje izkopavali kot študirali, nama je pripomogla, da sva takoj po prihodu v službo intenzivno prečesali teren. Prva naloga: topografija; te ni Alenka zaključila nikoli. Še malo pred smrtjo mi je prinesla krasno poznoantično orodje iz novega, doslej neznanega refugija. Po najinem dogovoru je svoje sile usmerila v topografijo Savinjske doline, sama sem več delovala na Kozjanskem. Na ta način sva imeli dober pregled nad dogajanjem, saj kot edina arheologinja konservatorica vsega ni zmoгла sama. Njena nenehna prizadevanja za dodatno delovno mesto arheologa na Zavodu še danes niso uresničena.

Odkrila je številna nova najdišča v sevniški občini in okoli Radeč, sondirala in reševala bronastodobno jamo, skupaj sva našli poznobronastodobno Kojzico in odkopali prazgodovinsko suhozidno hišo; material je žal izginil v poplavni ujmi 1990.

Ko govorim o poplavi, se spominjam, da je bila edina, ki je takoj priskočila na pomoč, edina, ki mi je pomagala reševati keltske meče iz vitrin, ko je naslednje leto zopet grozila Savinja z naraslimi vodami, edina, ki je pozno v noč (po svoji službi) pomagala postavljati "zadarsko steklo" v našem Lapidariju, medtem ko je na Hrvaškem že bila vojna vihra, tista, ki me je prva seznanila s hrvaškimi kolegi arheologi in še in ...

Veliko je najinih podvigov, ki se jih rada spominjam. Prvo zimo naše slovenske osamovojitve, mislim da januarja, dan po tem, ko so nas priznali Nemci, sva se odločili, da to proslaviva delavno. Ne glede na sneg in led sva se odpravili na Potočko zijalko, drseli bolj dol kot gor po ledu, a po nekaj urah vzpenjanja le prilezli na vrh. Pozdravilo naju je v vsej svoji veličini s soncem obsijano kamniško alpsko pogorje, daleč na zahodu v meglicah Triglav. Alenka si je kot zmeraj prižgala cigareto in globoko vzdihnila ob ugotovitvi, kako čudovito je biti arheolog. Nikakor ni mogla nehati kaditi, večratni poskusi so bili zaman.

Drugič sva lezli na Olševo lani pozno poleti pozdravit Poharjevo in avstrijske kolege, ki so sondirali v jami. Presenečeni sva bili nad najdbami in imenitnim domačim sirom, ki sva si ga privoščili kasneje.

Nepozabni mi ostajajo "grumpi" pri Robniku nad Podvolovljekom, kamor sem jo peljala po uspešni topografiji v Zgornji Savinjski dolini, ko sva se menjavali v hoji navkreber s kolom v roki, prestrašeni zaradi divjih svinj in menda tudi zaradi medveda po poti skozi pragozd severnega pobočja Gradišča nad Gornjim Gradom. Pred leti sva pred svinjami bežali z Gradišča nad Zbešovsko Goro, Alenka sama pa pred neznanecem z Gradišča nad Vinsko Gorico pri Dobrni in čez drn in strn z Vetrnega vrha. Arheološko delo je lahko kajpada tudi nevarno.

Ljudi je imela zelo rada. V prvih letih najinega službovanja sva veliko hodili na Štajersko, k

ptujskim in mariborskim kolegom. Klana vzgoja mladih kolegic s strani Pahiča je bila neprecenljiva. Ne samo, da nama je s perfekcijo predal konjiško občino in pokazal prav vsa najdišča in gradivo, bil je tudi izjemen gostitelj z ribjimi konzervami in mlado čebulo s soljo in bučnim oljem, odličen prevajalec iz "podobsko-ločke podravinščine" v dobovščino, prvak v učenju nabiranja gob in v najvišjem letu z otroško gugalnico. Njemu se imava zahvaliti za čudovite dneve na Pohorju, skomarske gomile in s tolkecom nalite orjaške tri brate, ki so se hoteli ob harmoniki vrteti pozno v noč in smo jim na koncu le s težavo ušli.

Gotovo ne gre pozabiti Katarininega sejma na Ptuj, vsakoletnega shoda tistih pogumnih arheologov, ki si upajo iti naslednje jutro z mačkom na vlak. Izvrstno Urekovo vino in mamini zabeljeni žganci, metanje okajenih odraslih po na novo zapadlem snegu, neskončni pogovori o najbolj priljubljeni temi - arheologiji (po mojem arheologu še sanjamo po plasteh), kurentovo dvigovanje kril, ki pa Alenki nikoli ni prišlo do živega, saj je skoraj vedno nosila hlače. Komaj je čakala pozne jeseni, da se vidi in pokramlja s svojim "landsmanom", kakor je rekla Ureku, ki je doma v njenih logih blizu Dobove.

Minevala so leta in vedno manj je bilo časa za vragolije in vedno več je bilo zelo resnih in odgovornih lokacij. Reševala je Črnolesko in se razburjala zaradi neustrezne zakonodaje, se dajala z detektorjaši in obupavala nad podkupljivostjo določenih javnih služb in sodno počasnostjo ter brezbriznostjo, preganjala črne iskalce zakladov iz Savinje in telefonarila policajem ter jih poučevala o pomenu zaščite določenih arheoloških območij. Izkopavala je krstni bazenček v Gubčevi v Celju, svetišče pri Hrastniku, in se ubadala s prepovedjo gradnje bencinske črpalke.

Na avtocesti Vransko - Celje so jo kot prvo, ki se je soočila z DARSOM, pestile neznosne težave in velika preobremenitev je bila nemalokrat nevdržna. Hkrati še izkopavanje v Celju, Knežji dvor, najiminitnejša, izjemno zahtevna, a hkrati najbolj občutljiva celjska lokacija. Našteta izkopavanja so potekala istočasno zadnja tri leta. Ne preseneča, da ni bilo časa za objave, ne za zadostno spanje, ne za obisk pri zdravniku.

Vseskozi je imela slabo vest, ker ni bilo časa za ureditev gradiva in objave. Zelo je bila vesela otvoritve Centra za srednjeveške in novoveške študije v Celju, saj je upala, da bodo po tej poti obdelane vsaj tone grajskega gradiva. Kljub obupnemu pomanjkanju časa je sodelovala na simpozijih in podala preliminarne izsledke tako v Budimpešti in Vezspremu, Maastrichtu in Pulji ter Celju. Za jesen je pripravljala razstavo o avtocestah, na našem simpoziju bi govorila o Knežjem dvoru. Bi ...

Zadnje dni pred smrtjo se je poslovila pravzaprav od vseh. Od doma, kjer je v nedeljo mamini še prekopala vrt, od primorskih kolegov v ponedeljek, od kranjskih v torek, sredo je namenila otvoritvi razstave svoje dolgoletne kolegice Sivčeve v Ljubljani in v četrtek je bila na otvoritvi razstave hrvaških kolegov Rimske nekropole severne Hrvaške v našem muzeju, ki so jo obiskali tudi skoraj vsi štajerski kolegi. Sedeli smo dolgo v noč in se imeli kot v starih časih, ko še ni bilo nevdržne tekme s časom in nečloveških naporov. Obljubili sva si, da to leto pojdeva na dopust in začneva živeti malo bolj zdravo. Dane obljube ni mogla več izpolniti ... Pokopali smo jo z neizmerno žalostjo v srcih na domačem pokopališču.

Celje, 15. 6. 1998.

Darja PIRKMAJER